

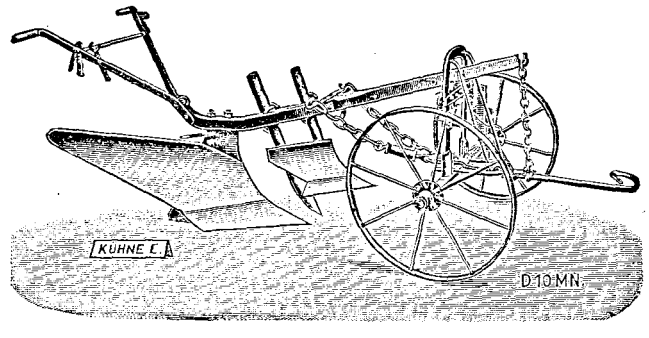
Torquatus

ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908. Október 18.

42. SZÁM.

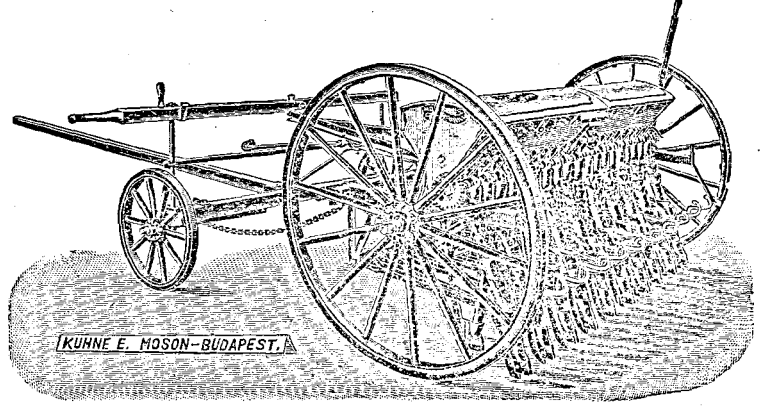

AZ ŐSZI IDÉNYRE
mindennemű talajmívelőeszközöket:
„BIPPART“ általajakéket,
„TORNADÓ“ kukoricaszántépőgépeket
és egyéb takarmánykészítőgépeket

1672

„Mosoni Drill“ sorvetőgépeket,
borsajtókat stb. szállít:

„KUHNE“ mezőgazd. gépgyár
részvénytársaság: **MOSONBAN.**
Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körut 57/a.

Eladó ó-borok,

lovak és szarvasmarhák

özv. Báro Bornemisza Andrásné
sz. Gróf Teleki Polixéna komlód-
oroszfai gazdaságában:

Négy drb. (egy négyes fogat) sárga, herélt, 4 és 5 éves, 152 cm. magas, jó menő, hibátlan arabs és gidrán faj kocsiló.

Hat drb. 3 setét pej, 3 piros pej 4 éves, 152—154 cm. magas hámos és hátsó kanca.

Nyolc-tíz drb. 6—7—8 éves, 156—158 cm. magas anyakanca felfedeztetve állami arabs és angolvér ménekkel.

Mind eredeti arabs és részben gyergyóbékási fajlovak, tiszta eredeti erdélyi fajkancáktól.

Két drb. kis 130 cm. magas setétpaj hegyi poni mokány kanca, 3 éves.

Hat-nyolc drb. borjúzó és kisborjas bival, s tizenhat-husz drb. fiatal üsző és bika bival.

Tíz-tizenkét drb. számszeletti korosb fehér erdélyi tehén.

Negyven-ötven drb. 4—5 éves fehér erdélyi jármos ökör.

Százötven hectoliter 5—7 éves és idősb specialis **óborok**, kisebb mennyiségben is szállítanak megrendelés szerint.

Venni szándékozónak bővebb felvilágosítással szolgál és esetleg kívánatra állomáshoz kocsit küld:

Engi Elek tisztartó

Komlód, 2183

u. p. Nagynyulas, Kolozsmegye (Erdély).

Vasuti állomás: Szt.-Mihálytelke.

M. Á. V. ERDÉLYI FŐ- ÉS MELLÉKVONALAINAK MENETRENDJE.
Az összes vég- és csatlakozó állomások kimutatásával. Érvényes 1908. május 1-től.

I. Gy. 720		Sz. 900		Sz. 540		Gy. 918		ind. Budapest k. p. u. érk.		Sz. 720		Gy. 750		Sz. 640		Gy. 940		
"	520	"	827	"	727	"	553	érek	Kolozsvár	ind	"	559	"	1110	"	649	"	1232
"	532	"	854	"	830	"	611	ind	"	érek	"	521	"	1050	"	610	"	Sz. 1200
"	651	"	1016	"	1017	"	726	érek	Ar.-Gyéres A)	ind.	"	348	"	930	"	443	"	1083
"	715	"	1044	"	1059	"	750	érek	Kocsárd B)	ind.	"	307	"	900	"	415	"	1005
"	805	"	1143	"	1246	"	831	érek	Tóvis	ind.	"	157	"	812	"	325	"	900
"	"	"	1205	"	133	"	838	ind	"	érek	"	132	"	800	"	224	"	"
"	"	"	1250	"	208	"	905	érek	Küküllőszög C)	ind.	"	1253	"	736	"	15	"	"
"	"	"	127	"	308	"	944	érek	Kis-Kapus D)	ind.	"	1146	"	656	"	100	"	"
"	"	"	300	"	447	"	1051	érek	Segesvár E)	ind.	"	954	"	549	"	1135	"	"
"	"	"	323	"	516	"	1114	érek	Héjasfalva	ind.	"	930	"	526	"	1109	"	"
"	"	"	712	"	850	"	209	érek	Brassó F)	ind.	"	546	"	245	"	730	"	"
II. Gy. 725 Sz. 800 Gy. 200 Sz. 1010 ind Budapest k. p. u. érk. Sz. 610 Gy. 110 Sz. 720 Gy. 935																		
"	1212	"	329	"	654	"	605	érek	Arad	ind.	"	930	"	818	"	1125	"	416
"	1222	"	402	"	704	"	635	ind	"	érek	"	858	"	808	"	1050	"	401
"	307	"	992	"	1001	"	1041	érek	Piski a)	ind.	"	412	"	508	"	615	"	105
"	401	"	1030	"	1101	"	1204	érek	Alvinc b)	ind.	"	248	"	409	"	448	"	1205
"	427	"	1049	"	1113	"	1224	érek	Gy.-Fehérvár c)	ind.	"	230	"	357	"	429	"	1136
"	"	"	1125	"	1135	"	1258	érek	Tóvis	ind.	"	200	"	333	"	335	"	"
A. Sz. 733 V. 1040 V. 659 Sz. 1026 ind Ar.-Gyéres érk. Sz. 430 V. 955 V. 838 Sz. 912																		
"	755	"	1102	"	721	"	1038	érek	Torda	ind.	"	410	"	935	"	313	"	852
B. V. 201 Sz. 805 Sz. 315 Sz. 916 ind Kocsárd érk. Sz. 740 Sz. 240 Sz. 834 V. 1231																		
"	253	"	846	"	356	"	951	érek	M.-Ludas B')	ind.	"	700	"	200	"	754	"	1143
"	453	"	1025	"	531	"	1127	érek	M.-Vásárhely	ind.	"	526	"	1225	"	615	"	935
"	505	"	1040	"	556	"	"	ind	"	érek	"	"	"	900	"	555	"	915
"	635	"	1201	"	725	"	"	érek	Szász-Régen	ind.	"	"	"	734	"	440	"	754
"	830	"	124	"	905	"	"	érek	Déda	ind.	"	"	"	542	"	325	"	617
B1 V. 845 ind M.-Ludas érk. V. 730																		
"	919	"	"	"	"	"	"	érek	Sajó-Magyarós	ind.	"	152	"	"	"	"	"	"
"	1014	"	"	"	"	"	"	érek	Beszterce	ind.	"	1250	"	"	"	"	"	"
C. V. 302 V. 243 ind Küküllőszög érk. V. 844 V. 648																		
"	902	"	838	"	"	"	"	érek	Parajd	ind.	"	335	"	105	"	"	"	"
D. Sz. 228 Sz. 1120 V. 710 ind Kis-Kapus érk. V. 923 Sz. 615 Sz. 1233																		
"	358	"	1257	"	915	"	"	érek	N.-Szeben D')	ind.	"	731	"	445	"	1110	"	"
"	812	"	548	"	"	"	"	érek	Fogarás	ind.	"	333	"	"	"	442	"	"
D1 V. 521 V. 145 V. 831 ind Nagy-Szeben érk. V. 700 V. 322 V. 1099																		
"	557	"	221	"	913	"	"	érek	Nagy-Disznód	ind.	"	627	"	248	"	935	"	"
E. V. 320 V. 1110 ind Segesvár érk. V. 917 V. 600																		
"	352	"	1140	"	"	"	"	érek	Héjasfalva	ind.	"	849	"	531	"	"	"	"
"	609	"	155	"	"	"	"	érek	Sz.-Udvarhely	ind.	"	700	"	305	"	"	"	"
F. Sz. 515 Sz. 811 V. 305 T. 710 ind Brassó F1) érk. Sz. 816 Sz. 159 V. 633 Sz. 1098																		
"	630	"	1095	"	430	"	833	érek	S.-Szt.-György F2)	ind.	"	656	"	1241	"	505	"	845
"	759	"	1149	"	616	"	"	érek	Kovácsna	ind.	"	535	"	1120	"	333	"	"
"	851	"	1219	"	705	"	"	érek	K.-Vásárhely	ind.	"	449	"	1033	"	245	"	"
F1 V. 826 V. 400 V. 933 ind Brassó érk. V. 727 V. 152 V. 720																		
"	952	"	529	"	1049	"	"	érek	Zernest	ind.	"	608	"	1238	"	612	"	"
F2 Sz. 655 Sz. 1035 V. 500 ind S.-Szt.-György érk. V. 635 V. 425 V. 838 T. 1295																		
"	902	"	1242	"	841	"	"	érek	Cs.-Szerecsa	ind.	"	345	"	224	"	635	"	900
"	1107	"	399	"	"	"	"	érek	Cs.-Gyimes	ind.	"	"	"	1207	"	440	"	520
a Sz. 610 V. 1125 Sz. 462 V. 1109 ind Piski a') érk. V. 423 Sz. 1035 V. 300 Sz. 820																		
"	1006	"	336	"	735	"	440	érek	Petroseny	ind.	"	1201	"	713	"	1036	"	590
"	T. 1157	"	"	"	924	"	639	érek	Lupény	ind.	"	1033	"	540	"	843	"	300
a1 T. 630 V. 1135 T. 423 V. 103 ind. V. 448 T. 1035 V. 259 T. 816																		
"	741	"	1230	"	527	"	1116	érek	V.-Hunyad	ind.	"	412	"	933	"	210	"	722
b V. 200 V. 740 Sz. 421 ind Alvinc érk. V. 60 Sz. 1122 V. 820																		
"	637	"	129	"	821	"	"	érek	N.-Szeben	ind.	"	12	"	743	"	590	"	"
"	V. 423 V. 999 T. 423 ind Gyulafehérvár érk. V. 727 T. 1109 V. 614																	
"	733	"	127	"	743	"	"	érek	Zalathna	ind.	"	412	"	820	"	343	"	"

Szivattyuk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No. 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

2080

ERDELYI BANK

és TAKARÉKPÉNTZÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat, járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket elad és vásárol

Előleget ad értékpapirokra, folyószámlán és előre meghatározott időre

Díjmentesen bevált szelvényeket és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket, hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt tüz- és betörésmentes pánccs szekrényeket. (Safe Deposits.)

2085 Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Eladó

Almay Olivér almás-alcilli gazdaságában míg a készlet tart, rendkívül bő termő

Diószeghi óriás buza vetőmag.

Ára 24 kor. mm. vagonba rakva. Ugyanott eladó lesz a vész megszüntével 400-500 miskárolt tavaszi s üldő, melyek mostan vannak vészbe s bármikor megtekinthetők. — Tisztelettel:

almás-alcilli uradalom Intézősége. 2188

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a

Brázay KINCSEM-FLUID
KINCSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Felülmúlja a hasonló célra szolgáló külföldi szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségű kipróbált anyagokból készül.

Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánmésben, katonai, polgári- és versenystállókban

Kapható: gyógytár-, drogéria- és fűszerüzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

Brázay Kálmán cégnél Budapesten.

1 üveg ára 2.50 kor., 12 üveg ingyen csomagolás és bérmentes szállítással 24 kor. 2105

Kedvező alkalom! Huzás már október 5-én.

Az árfolyamok esése következtében csekély tőkebefektetéssel

1 és fél millió korona

összegű fő- és melléknyereményekre játszhatik évi 3 húzában, ha vesz nálunk egy

Hazai Takarékpénztári sorsjegyet

14 havi részletfizetésnél havi	9.- korona
16 " " " " " "	8.- " "
19 " " " " " "	7.- " "
23 " " " " " "	6.- " "
28 " " " " " "	5.- " "

lefizetése mellett, vagy pedig letétjegyre napi árfolyamon 20.- K foglaló ellenében tetszés

1007

Egy sorsjegyre több nyeremény is eshetik.

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaságnál,
 Kolozsvárt, Mátyás király tér 7. szám alatt.

szerinti törlesztésre. Az első részlet, vagy a foglaló lefizetése után a sorsjegyek nyereményei a vevőt illetik.

Huzások:

február 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel,
 június 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel
 október 5-én, összesen 731.000 K nyereménnyel,

Pénzt nem veszítheti el, mert minden sorsjegy okvetlen nyer legalább 100.- K törlesztő összeget, mely esetben még egy nyereményjegyet is adnak 30.-40 K értékben, mely nyereményjegyet az 1976. évig valamennyi húzáson játszik.

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermeik vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
 Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.

Dés, S.-A.-Ujhely,
 Felsőtatar. Főtér 9.

1729 **Sárospatak,**
 Kossuth Lajos-u. 70.

Törlesztő kölcsönök.

Előnyös feltételek.

Teljes 100-as árfolyam.

Erdélyrészi Magyar Jelzalog Hitelbank

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld- birtokok és városi bérházakra

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérházaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 100 koronától kezdődőleg bármely magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönökönél számíttatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9-1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármely nagyságban.
 Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.

Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.

Szivattyuk Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Hűtőtelepek és jéggyárok.

Gépberendezések malmok, téglagyárok, olajgyárok és kékfestő-gyárok részére.

Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.

Borsajtók és szőlőzúók.

1475

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia 40-ik tanéve.	539
Tehénészeteink szervezése és vezetése. Szász Ferenc. XV.	540
A burgonya téli eltartása. Dr. Barna.	541
Tárca:	
Údvarhelymegyei székelyek tanulmányi kirándulása a brassómezei barcasági szászoknál. Czirmes Bálint.	540
Irodalmi szemle:	
Az O. M. G. E. évkönyve. — A G. E. O. Sz. évkönyve.	542
Kormányintézkedések.	
A magyar ipar támogatása. — Állam. szőlővesszők és celtványok eladása. — Vetőmag termelő intézet. — Terményhamisítási ítéletek közzététele. — Eladásra bejelentett szarítotr szeszmoslók.	543
Vegyes közlemények.	543
Hirdetések.	

A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia 40-ik tanéve.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet hathatós közreműködésével felállított kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet 1869-ik évi november 15-én tartotta meg előkelő nagy közönség jelenlétében, első tanévének megnyitó ünnepét, a melyről az „Erdélyi Gazda” 1869. évi 15-ik száma terjedelmes leírást közölt.

A tanintézet, mely időközben akadémiai rangra emeltetett, folyó hó 11-én tartotta a 40 ik tanév megnyitásának ünnepét a szokott teljesen szűk körben a tanári testület és a hallgatók jelenlétében. Az ünnepély jelentőségét fokozta az, hogy az akadémia igazgatója ezzel az alkalommal adta át Stankovics János rendes tanárnak a Ferencz József rend keresztjét, melylyel a gazdasági tanügy terén szerzett érdemeiért Ő Felsőge kitüntette. A kitüntetés átadásakor az igazgató hangsúlyozta, hogy valamint 40 évvel ezelőtt a magyar gazdasági tanügy ünnepelt, úgy most is a magyar gazdasági tanügy ünnepel érdemes munkását ért kitüntetés feletti örömben.

Az ünnepély keretében tartotta Juhász Árpád tanár felolvasását a „Vetőmagtermelés”-ről.

Ezután Dr. Szentkirályi Akos királyi tanácsos, az akadémia köztisztelőben álló igazgatója emelkedett szólásra és az ünnepen jelenlevők üdvözlése után a következő buzdító szöveget intézte a hallgatókhoz:

„Megragadom az alkalmat, hogy kérjem önöket uraim, miszerint igyekezzenek a legjobb akarattal, minden erejükkel segíteni minket abban a törekvésünkben, hogy a kolozsvári gazdasági akadémia feladatát megvalósíthassa s a többi gazdasági akadémiaikkal együtt kitűzött célját elérhesse.

A magyar földmivelésügyi kormány óriási lépést tett a magyar mezőgazdasági tanügy fejlesztése dolgában akkor, amikor három évvel ezelőtt a gazdasági tanintézeteket akadémiai rangra emelte. Dr. Darányi Ignác miniszter teremtője ennek a nagy alkotásnak s hálásan fogja említeni már a következő nemzedék az ő nevét, ha az öt gazdasági akadémia feladatának megfelel és hallgatóságuk megérti, átérzi, hogy fontos szerepre hivatott abban a nagy munkában, mely Magyarország közgazdaságára a közel jövőben vár.

Az öt gazdasági akadémia feladata megértetni a magyar társadalommal, hogy Ma-

gyarország mezőgazdasága csak abban az esetben fog fölvirágozni a Kárpátoktól az Adria partjáig, a havasok aljában és a déli-bábos rónaságon, a négy folyam partján és legelterjedtebb völgyben, mindenütt, ha azt a sok kincset, amit a tudósok kutató szel-leme nagvilágra hozott, felhasználni tudja a termő-talaj méhében rejlő kincsek kiaknázásával; ha a szántó vetőt a tudomány csillaga vezérli és ha okosan tudja majd értékesíteni, amit tudásával és szorgalmával teremtett.

A magyar társadalom meg kell hogy értse azt a kétségbevonhatlan igazságot, hogy a földet ma már csak a tudomány termékenyítheti meg kellő foganattal és Magyarországon azért kellett öt gazdasági akadémia felállítani, mert ország világnak demonstrálni kellett, hogy Magyarország boldogulásának, boldogságának a magyar föld, a virágzó mezőgazdaság a legbiztosabb, a legmagyarabb fundamentuma. A magyar föld tulajdonosai, kezelői végre be kell hogy lássák, miszerint a mezőgazdaság tudománya egészen egyenlő rangú és fontosságú a többi tudomány-szakokkal és hogy akik ezt a tudomány-szakot művelik, ebben a szakban képzettek, a társadalom teljes becsülésére érdemesek, nélkülözhetetlen tényezői az állami életnek.

Az öt akadémia feladata olyan szakembereket nevelni a magyar társadalomnak, akik nemcsak teljesen képzett művelői a magyar földnek és avatott értékesítői a föld termékeinek, hanem egyszersmind magas, általános műveltségű, alapos közgazdasági ismeretekkel bíró, széles látókörű, szilárd jellemű hazafiak, akik irányító és nevelő szerepre is hivatottak a társadalmi és politikai életben.

A magyar gazdasági akadémia csak az önk segítségével valósíthatják meg feladatukat, azért önknek ismerni kell ennek a feladatnak fontosságát és nem szabad szem elől téveszteni hivatásuk nevezetes voltát ebben a feladatban önknek nemcsak sokat kell tanulniok kitartó szorgalommal, hanem lelküket művelni, szívüket nemesíteni is kötelességük; nem szabad felakadniok a munkában, hogy szívvel lélekkel megszeressék s e munka dicsőségének buzgó hirdetői lehessenek. Edzeniök kell jellemüket és fegyelmhez kell szokniok, mert pályájukon csak az edzett jellem óvhatja meg a kísértetektől és csak úgy tarthatnak fegyelmet, ha fegyelmet ismernek.

Kérem pártolják, támogassák jóakarattal azokat az akadémiai egyesületeket, melyeknek feladata a szívvel, lelkel nemesíteni, szórakoztatni és társaikkal jót tenni. Ez munkájuk kellemessé fogja tenni a kollegiá-

Arankamentes lóhere és lucernamagért

100 kilónkint 10 korónával magasabb árt fizetek a napi árnál, ab vidéki állomás átvéve
▲▲ és kifizetve. ▲▲

Ajánlatot és 10 kilós mintát utánvétel kér, az eladó mennyiség közlésével

Mauthner Ödön

cs. és kir. udv. magkereskedése
BUDAPEST

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK : GABONA

SZÖVETKEZETE UTJÁN ÉRTÉKESÍTÉSE.

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

életet, szorosabbá fogja tenni a kapcsolatot a pályatársak között, a gyengébbek hasznára, az erősebbek lelki épülésére.

Tiszteljék uraim az akadémia törvényeit és soha egy pillanatra se felejtsek el, hogy az Alma mater jó hírnevét fiainak magaviselete öregbitheti is, csökkentheti is.

Buzgó szívvel kérem Isten áldását munkájukra az új tanévben!

Tehenészetünk szervezése és vezetése.

Irta: Szász Ferencz.

XV.

Az *önitatók* alkalmazása mellett szól azon körülmény is, hogy a gyakori itatás jobb mint a ritkább, mert Cselkó szerint kevésbé károsítja a termelést. Nevezetesen 10—15 C° vizet, a milyent rendszeresen itatni szoktunk, kisebb adagokban könnyebben melegít fel az állat, mint egyszerre nagyobb mennyiséget. Az *önitatókat* úgy készítjük, hogy a víz oda folyhasson beléjük, de vissza ne, s ezzel elejét vesszük az *esetleges gümőkornak ivóvíz által való terjedésének*.

A mi a tehén viz szükségletét illeti, a takarmányvizet is bele értve 4—5-szöröse a felvett száraz anyagnak. Erre befolyással van a hideg avagy meleg idő, tejtermelés nagysága és végül a só mennyisége. Cselkó szerint egy közép nagy szarvasmarha vízszükséglete 50—63 kgra tehető naponta.

Hogy a víz tiszta egészséges legyen, az természetes. Télen vigyázzunk, hogy jeges ne legyen a vályu s úgy télen, mint nyáron merssük, illetőleg hol jászolból itatunk, bocsásuk közvetlen itatás előtt a vizet.

13. A *sósükséglet* megállapítására Cselkó által közölt és Rümker által végrehajtott kísérletek alapján 1 fejős tehénre naponként 15—30 grammra tehető.

A sót vagy hintsük a takarmányra, vagy adjuk oldatban, vagy nyalassuk, de azt a régi eljárást, hogy hetenként 1—2 szer beletömjük az állat szájába, — nekövezzük. Denaturáltsóból 10 12% tel többet számítsunk mint rendszer konyhasóból.

Vannak esetek, mikor a gazda egész specialisan pótolhatja állatai sósükségletét. Például vannak olyan kutak, melyeket a finánc nem tart érdemesnek záralá tenni, de azért fedezi az állatok sósükségletét. Számításba jön továbbá a szalonnákról lekerülő sós vakarék.

Wien mellett Hg. Schwartzenberg tehe-

nészetében a sózást úgy oldják meg, hogy forrázott szénára hintik a nagy pékműhelyek hulladékát, mely közt akad só, kőménymag, kifli- és percc törmelék, kenyérhéj, sőt mák is. Mindezt megőrlik s ráhintik a leforrázott szénára.

14. Szükséges esetekben az *ásványi anyagok pótlásáról* se feledkezzünk el, mert arra is szükségük van a tehéneknek úgy az anyag csere, mint a tejtermelés miatt. Cselkó szerint 1000 kg. élősulyra *anyag cserére* 100 gramm mézre és 50 gramm foszforsavra van szükség, a tej pótlására pedig *literenként* 5 gramm méz és 4-5 gramm foszforsav legyen a takarmányban. A fejőstehenek rendszeres takarmányozása mellett ritkán szenvednek ásványi anyagokban. Foszforsavban szűkölködő takarmányok, a szalma, polyva, kilugzott takarmányok, melynek répaszelet, burgonya moslék. Mészszegények a gabona magvak s azok gyári hulladékai gyökök, gumók s a tejsavó. A tejsavó mészszegényége onnan magyarázható, hogy a caseinnel egyideűleg kicsapodik a tejben lévő mész. Szegények továbbá ásványi anyagokban a mocsaras, tözeges területekről bekerülő szalmas takarmányok.

Kevés ásványi anyag csontporhanyósságot okoz. túl sok elpazarlódik;

Mészben többször van hiány az egyes takarmány összeállításokban, mint foszforsavban s pótlására legolcsóbb az izapolt kréta.

15. A takarmányozásnál általában tartunk be bizonyos sorrendet, mint már ezt fentebb is említettem. A takarmányozást, fejést, takarítást, legelőre, vagy kifutóba hajtást véggezzük mindig a nap megszokott óráiban s mindezekre nézve kétszeri fejés mellett következő sablont ajánlom.

Nyáron, legeltetés mellett.

1. Felkelés — reggel 2 órákor.

2. Kialmozás, takarítás.

3. Takarmányozás — zöld avagy szálas takarmány.

4. Fejés $\frac{1}{2}$ 4 órákor — előtte tőgymosás, trágya félre huzása, farkmosás, fejősök mosakodása, borjuk szoptatása, illetőleg tejjel való ellátása.

5. Ismételt tisztogatása a tehéneknek, mert a hajnali csak felületesen végezhető.

6. Legelőre hajtás 5—6 óra között. Legelőre csak a szerez tehén megy, a többi zöld takarmányt kaszál, vagy a másminemű takarmány előkészítéssel foglalkozik, vagy a

borjuk és növendék állatok közül akad teendője. *Itatás vagy a legelőn vagy otthon.*

7. Hazahajtás d. u. 2—3 között.

8. Takarmányozás, — zöldtakarmány.

9. Itatás.

10. Fejés — fejés előtt a reggeli fejésnél mondottak mellett figyeljünk arra is, hogy nincs e megrepedezve a tehének csecsbimbója s ha felfutta volna a szél a csecsbimbó bőrét, hát 9 rész faolaj és 1 rész olomecet keveréke igen jó orvosság rá. Fejés alatt és után borju ellátás

11. Kihajtás közeli legelőre.

12. Haza hajtás este 8 óra körül.

13. Az éjszakát tölthetik az istállóban, de maradhatnak kifutóban is a tehének, ha csak nincs csuf idő.

Télen.

1. Felkelés $\frac{1}{2}$ 3-kor.

2. Kialmozás

3. Takarmányozás — közben takarítás. Takarmány: Répa, Szecska, Korpa.

4. Fejés — borju ellátás $\frac{1}{2}$ 4-kor.

5. Takarmányozás — szálas takarmány.

6. Itatás $\frac{1}{2}$ 7-kor.

7. Almozás, takarítás.

8. Takarmány előkészítés — szecskázás, répavágás.

9. Takarmányozás d. u. 2-kor. Répa — szecska, kevés szálas takarmány.

10. Itatás.

11. Erőtakarmány kevés répával.

12. Fejés $\frac{1}{2}$ 4 kor.

13. Almozás és a jászolba vetése szálas szalmának gyomortöltelék gyanánt.

Mind a nyári, mind a téli sorrendhez azt a megjegyzést fűzöm, hogy kis borjas tehének többször is kiszoptatandók, illetőleg kifejedők!

A sorrend természetesen változik a különböző viszonyok szerint, de azt ne feledjük, hogy pontosan betartandó!

16. *Alom* szükséglete a tehéneknek mivel rendszeren sokat vannak istállóban, hát vagy 1 tehénre számíthatunk naponta, télen száraz takarmányozás mellett 3—6 kg, nyáron zöldtakarmányozás mellett sok vagy teljes istállózással 6—8 kg. Az alom lehet szalma, tözeg, lomb, fűreszpor vagy szorultságból homok is. Legyen rá gondunk, hogy tiszta és egészséges legyen.

17. *Fejős és ápoló személyzet* kérdése a mai világban nagy kérdés, mert ha borsos fizetésért kapunk is fejőst, hát nagy kérdés, hogy milyen? Már pedig drága, értékes tehe-

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TÁRCÁJA.

Udvarhelymegyei székelyek tanulmányi kirándulása a brassómezei barcasági szászoknál.

Irta: Czirmes Bálint kir. gazdasági szaktanár.

III.

Csodálkozást keltett székely gazdáink előtt a szomszéd kis birtokos tagján bemutatott jól táplált, erős és praktikus kumet hámmal felszerelt 6-os lófogata, amely egy 47 cm. mélyen dollgozó Rajol mélyítő ekét vontatott. Ezt a birtokos is elmagyarázta, hogy nagy átlagtermés és sikeres répa termelés az őszi mély szántás csodás hatása nélkül el sem képzelhető.

Odébb egy kéveköttő aratógépet láttunk munkában, amely a tulért és döltes árpát, igen szépen és pocsékolás nélkül gyűjtötte kévében.

Megnéztük a szomszédos tengeri, répa és lóher táblákat is és meggyőződünk, hogy ezen termények is szabályos sorokban géppel lettek elvetve és fogatos erővel voltak kapálva és megmunkálva.

A szászépet tehát nem zavarja a kézi munkacré hiánya, mert a gépkultúra nagyarányu alkalmazásával sikerrel leküzd mindazon nehézségeket, amelyeket az elégedetlen és tehetetlen munkáselem a mai gazdák elé gördít.

Az értelmes szász gazdák tagosított bir-

tokán, a norfolki 4 forgót látjuk alkalmazva, vagyis: szántóföldjét négy egyenlő részre. táblára osztja és azt a következően használja ki: I-ső táblába vet *kapás növényt* (tengeri, pityóka, répa) trágyázva. II-ik táblába *tavaszi kalászos* lóherével (zab, árpa, lucerna) III-ik táblába *lóhere*. IV-ik táblába *őszi kalászos* (buza, rozs). Amikor a 4-ik tábláról, augusztus elején, az őszi kalászos kikerül, azonnal tarlóhántást végez, azután összel 30—40 cmes mély szántást ad ugyanannak a táblának, télen át pedig megtrágyázza és tavasszal elveti kapás növényvel.

A tavaszi kalászos táblának csakis azon részét, felét veti el olasz perjével kevert lóher manggal, a melybe árpa következik és pedig azért, mert az árpa a legjobb védő növénye a lóherének és azért is, mert így ki lesz kerülve a here untság, amennyiben csak minden nyolcadik évben kerül ugyanazon táblába lóhere.

Kint a határon buja fejlődésű, egészséges, úde vetéseket láttunk, ami az okszerű talajművelésnek, intenzív növény ápolásnak és észszerű gazdálkodásnak tudandó be,

A földbirtok arányát messze fölül muló nagy állat létszám tömeges és értékes trágya termelése és alkalmazása jó erőben tartja a földet, fokozza annak termés hozamát és emeli évről-évre a talaj átlagterméscit.

A szász nép nem panaszkodik a szárazságról és nem küzd az aszályos évek káros hatásával; nem, mert összel mélyen szánt, miáltal elraktározza a talaj alsóbb rétegeibe, a

sok téli csapadékot, a jövő tavaszon elvetendő növények számára.

A határbejárás után vissza kerültünk a faluba, hogy tanulmány tárgyává tegyük egyes szász kisgazdák belsőberendezését,

Valamikor régen, azt tanultam az irodalom történelemből, hogy egyik kritikuskunk, amikor egyik jeles írónk becses irodalmi termékét ismertette, bírálatát azon bevezetéssel kezdte; »Uraim, le a kalappal!«

Vegyük le mi is kedves gazdatársaim a kalapot azon szász földmivesek előtt, akiknek kedves és jóléttől duzadó portáit szerencsések voltunk megismerni.

Emeljünk kalapot ezen egyszerű, kisbirtokos, de gazdag parasztok előtt, mert amit nekünk bemutatnak, mind arról tanuskodnak, hogy vas szorgalmu, értelmes józan életű, takarékos és tartalmas gazdasági szakértelemmel — intelligenciával bíró gazdákkal van dolgunk.

A legelső kisgazda akinek udvarára beléptünk Nikolaus János holtövényi lakos volt. Összes földbirtoka 12 k. h. szántóból ál és ezen maroknyi birtokán 26 állatot tenyészt. Meglepő az a rend, tisztaság, izlés és csin, ami az udvaron, istállóban, csűrben, szekér és gép szinben s a konyha kertjében tapasztalható. Minden gazdasági eszköz, szerszám oly rendben és oly tisztán van elhelyezve, mint a katonas felszerelése a kaszárnyában.

Nikolaus János téglafalazatu, betonpadozatu, jóbeosztásu, tágas és világos istállójában,

neink mellé akármilyen ember annyival inkább nem való, mert a tehennel jól, kiméletesen kell bánni s úgy a tehének mint a tej körül a legnagyobb tisztaság kell legyen.

Igyekezünk jó cselédeket fogadni s azokat atyailag oktassuk a reájuk háramló nagy és fontos kötelességre s mivel az *érdek* többet ér a szép szó hallgatásánál megfelelő kulcs szerint úgy a kifejt tej után, mint az elválasztott szép egészséges borjuk után nyújtunk nekik % -ot illetőleg jutalmat.

Ami áll a tehénekre, kétszeresen áll a tehenes gazdára — bíróra,

1 tehenesre kb. 12—16 drb. tehén számítható s kétszeri fejés mellett azok takarmányozását is elvégezheti. Háromszori fejés mellett már szükség lesz a takarmány előkészítésére segítségére is s éppen ezen költség többlet döntheti el, hogy érdemes-e 3-szor fejni, vagyis hogy a 3-szori fejéssel nyert több tej fedezi e a költségtöbbletet.

Sok helyen alkalmaznak nőket is különösen a fejésnél s azok gyöngédebb bánásmódja — ha különben jól tudnak fejni — jótékonyan hat a tejelválasztásra.

A kézi munka szükséglet csökkentésére alkalmaznak újabb tisztító gépeket, fejő gépeket, a jászlak felett futó takarmányozási sodronypályákat, melyek mind olyan dolgok, hogy aki szükségét érzi s számításai szerint indokolt a beszerzése, hát beszerezheti, mert a kézi munkát többé-kevésbé és úgy ahogy pótolhatja általuk.

18. Az istálló tisztántartásával sok bajnak elejét vehetjük úgy a téhen, mint más istállóban s ezt már építésknél vegyük tekintetbe, mint azt fentebb hangsúlyoztam.

Legolcsóbb fertőtlenítő szerek a tisztaság és világosság.

Amennyiben jó istállóinkat évenként 1—2-szer meg az esetben is fertőtleníteni, ha járványunk nem volt, hát ezen fertőtlenítésre legjobb a falak, oszlopok *meszelése* és a járda állások, csatornák, valamint a mosható falrész *erős* luggal (fahamu vagy szóda lug) való lemosása.

Járványok esetén használjuk az erősebb fertőtlenítő szereket.

Az istálló fertőtlenítésére és meszelésére újabb igen terjednek a különböző *meszelő gépek*, melyek permetező szerűen működnek s elég jól beválnak.

Az állatok gyógykezelését illetőleg nem írok semmit. Nem pedig azért, mert a gyak-

ran előforduló betegségek — felfuvódás, nehéz ellés, apró sántítások, jelentéktlenebb emésztési zavarok s több ilyen gyakori esetre meg van minden gazdának vagy legalább is minden gazdaságnak a maga kipróbált szere s akad mindenütt, aki érti a dolgot — nagyobb bajoknál vagy esetleges járványoknál meg úgy is állatorvost hívunk s az megadja az utasításait.

A tuberkulozisoról mondottakat ajánlom t. gazdatársaim figyelmébe s azt is, hogy *immunizálható* más betegségek ellen milyen pld. a lépfene, hát oltás által védekezzük.

A járványos elvetelés, fertőző hüvelyhurut behurcolásának meggátolására ujbeszerzéseknél vigyázzunk, idegeneknek ne folyattassunk, a bika himveszőjét a tenyésztésnél mondottak szerint — különösen gyanus esetekben — fertőtlenítsük.

A borjuzás körüli teendőket tartsuk szigoruan szemelőtt.

Legyen nyitva a szemünk mindig s közszóllás szerint *„necsak néssünk hanem lássunk is“*, mert kis bajból lesz a nagy, s egy-egy erélyes gyors intézkedéssel sok és nagy bajnak vehetjük elejét.

A burgonya téli eltartása.

A burgonya helyes vermelése, különösen itt, ahol télen nagyobb hidegek vannak s öszszel a szedés idején többnyire esős idő, nagyon fontos dolog a gazdára nézve. A rosszul vermelt, nedves burgonya a tél folyamán áldozatául esik a különféle rothadási okoknak s tavasszal a feles mennyiségben elvermelt burgonyából alig tudunk kiválogatni annyit, amennyi a vetéskor szükséges s ennek is egy jórésze csak látszólag egészséges.

A különféle vermelési módok túlnyomórésznél figyelmen kívül hagyják azokat a primitív követelményeket, amelyek nélkül helyes, a célnak megfelelő vermelés lehetetlen.

A vermelésnél a cél, hogy a gumókat megóvjuk a fagy hatásától. Ezt nem is téveszti szem elől a gyakorlati gazda, de arra már ritka esetben gondol, hogy nem kevésbé fontos a tavaszi melegtől is óvni az elvermelt gumókat. Sőt igen sok gazdaságban tavasszal, amikor az idő kezd felmelegedni,

egyenesen lehúzzák a kupacokról a földet, csak aránylag vékony réteget hagynak rajta. Ez nagy baj, mert a kupac így gyorsan átmelegszik s a rothadás rendkívül nagymérvű lehet.

A burgonyát már a szedés alkalmával válogassuk meg. Ne kerüljön a vermelésre csak olyan gumó, amelyik tökéletesen érett, ép s ami fő, semmiféle betegségre utaló jel nincsen rajta (nem foltos). Az érettlen és beteg gumó a veremben elpusztul s ami a legnagyobb baj, még az egészségeseket is fertőzi. A sérült gumókba a reájuk tapadt földrészekből mindenféle rothadást előidéző anyag bejuthat s előbb-utóbb ezek is elpusztulnak. Így a gondosan megválogatott gumókat könnyebb eltartani s a vermelési veszteség aránylag igen csekély.

A verem lehetőleg a majorban, olyan helyen legyen, amelyik nincsen kitéve az északi, hideg szeleknek. Ha csak lehet, a talaj ne legyen homok vagy tulkötött agyag. A könnyű homok nem jó azért, mert könnyen átfagy s a vizet átbocsátja magán, úgy a homokkal fedett kupacokban a burgonya átnevededik, ez pedig nagyon nagy baj. Az agyag nehezen veszi ugyan a vizet, de magába tartja s a burgonya átnevededik, a rothadás nagymérvű. Legjobb a középkötött talaj.

A kiválasztott helyet a gáztól megtakarítjuk, szépen elegyengetjük. A kupac alja (kép a) 1—1.5 m. széles s úgy halmozzuk fel a gumókat, hogy 80 cm.-mel magasabb ne igen legyen a kupac. A gumók felhalmozása alkalmával kell elhelyezni minden egyes kupacban a hőmérőt, mert a befedett kupacok hőmérsékletét mindig ellenőrizni kell.

A hőmérséklet meghatározására igen sok gazdaságban a közönséges talajhőmérőt használják. Amikor a kupacok készen vannak, a földtakarón keresztül beszurják a gumók közé. Ez nem helyes. A hőmérő rudja mellett a földtakaró nem zár teljesen s a kupacba hideg levegő és nedvesség juthat be. A rud vége sok gumót megsért s ezek későbbben

jól táplált és tisztán tartott állatokat, az udvarán cementezett fenekű trágya telepet és szivattyúval felszerelt trágyalé kutat láttunk, mely mellett ott állt a trágyalé szállító hordós szekér, hogy a felesleges trágyalevet kivigye a termőföldre. Okulhattak ebből azon székelygazdák, akiknek udvaráról évtizedek óta az utcaszéli árokba folydogál a kiszámíthatatlan értékű sok és jó trágyalé.

Nikolaus csürebén répa és szecskavágó gép van elhelyezve és ezen gépek segítségével elő volt készítve egy rakás szecskázott takarmány, amely szalma, zöldtakarmány, répaszelet és konyha keverékből állt. A csür mellett két vermet láttunk, az egyikben répafej, a másikban cukorgyári répaszelet volt bevermelve; székely atyáinkiai csak bámultak, amidőn látták, hogy a szerintök bűdös, de tényleg izletes besavanyított takarmányt szecskájá közé keverve, milyen jóízűen fogyasztották az állatok.

Ez a gazda újságotta azt, hogy az elmúlt télen, csupán 10 mm. szénája termett és mégis képes volt a fent elősorolt takarmányokkal 24 drb. marhát jó kondícióban kitéltetni. Milyen különbség! Az 5—6 marhás székely kisgazdának, ha nem terem 8—10 szekér réti szénája, kétségbe van esve és nyekra-főre eladja — elvesztegeti szarvasmarháját, mert nem ismeri és nem alkalmazza, a takarmány előkészítés módját és becsét. A szászgazda a világeért sem vesztegeti el állatait, mert igen jól tudja, hogy csak azok segélyével képes a talajt termőkés-

állapotban tartani. Nikolausnál gyönyörű jorksirei tenyészsertéseket és javított süldőket láttunk, melyeknek főtáplálékát, a tejszövetkezetekből visszahozott lefőlözött tej és árpadara képezi.

Most egy 56 holdas, nagyobb birtokos udvarába vezetett utunk. A 418. számú ház tulajdonosa: Moóser György és két fia testvére. Ezek mind hárman végezték a földvári földmives iskolát és mivel urhatnámsági vágyak nem bántották, nem kerestek idegen birtokon ispáni állást, hanem hazajöttek az apai örökségbe független paraszt gazdának. A főispáni lakásnak is beillő, urizléssel készült, lépcsőház előtt, értékes és izléses szásznemzeti díszruhába öltözve az idősebb Moóser fiu és bájos ifju neje fogadott minket. Jól esett látnunk, hogy ez a nép, hosszú évszázadok óta, még a külsőségeiben is, oly híven megtartotta faji jellegét és megőrizte nemzeti karakterét, hogy pld. a lakodalmakra, vagy a templomban, csakis az ősei által reahagyott díszöltönyben vesz részt.

Nagyon természetes, hogy Moóseréknél is oly példás rendet és oly modern felszerelést és szakszerű berendezést találtunk, amely becsületére válna bármely állami gazdaságnak is. Vasgerendákra épült, téglá építmény, cement jászlakkal és beton padozattal, még a sertés ól is. A 40 drb. számos állat befogadására alkalmas két istálló között a szükséges gépekkel felszerelt tágas takarmány kamra, mellette pedig a répafej és répaszelet zsombolyázására

alkalmas cement gödör foglal helyett. Az istálló széles járdájára, keskenyvágyú vasutikocsin viszi be egyetlen cseléd, a jól gondozott állatok izletes táplálékát, amely tavaszi szalma, zöld takarmány, polyva, répafej répaszelet és korpa keverékből áll.

Moóseréknél 4 drb. saját nevelésű tenyészképes telivér pinzgauai növendék bikát láttunk. Minden állat a törzkönyvi adatokat tartalmazó fejtáblával, a takarmány kamra pedig az összes és fejenkénti takarmány adagok kimutatásával van ellátva.

A tiszta, tágas kikövezett udvaron, cementvályukkal ellátott szivattyús kut, az istállók szomszédságában pedig cementből épült két szakaszos trágyatelep van építve. Az érlelő szakaszban, a 3 m. magas trágya rakás vastagon le van földelve, hogy az illékony, értékes, növényi tápanyagok meg legyenek kötve. A szivattyúval felszerelt beton trágyalékut úgy van építve, hogy az árnyékszék tartalma is oda juthat; szóval, nagy körültekintéssel és kiváló szaktudással gondoskodva van arról, hogy minden növényi táplálék, — trágya anyag, okszerűen felhasználtsék. Moóserék is saját nevelésű jorksirei süldők hizlatásával foglalkoznak, melyeknek főtáplálékát, tejszövetkezeti lefőlözött tej és savó képezi.

(Folytatjuk.)

rothadnak, természetesen a rothadás a szomszédos egészséges gumókra is áttérjed. Igen jó az Appel* által ajánlott hőmérő.

Ez egy 8 cm. átmérőjű (kép m) 1 m. hosszú zink cső, amelyiknek az egyik vége átlukasztott zinklappal van befedve. A kupacba úgy állítjuk bele, hogy az alsó vége a kupac aljától 20–25 cm.-nyire legyen; így a befödött kupacznál a földtakaró teteje a cső felső végével egyenlő magasságban van. A hőmérő egy rud (kép f) végére van megfelelő módon erősítve (mint a fürdő hőmérő a patakba) s ezt a zinkcsőbe dugjuk, hogy a hőmérő a cső fenekéig érjen. Felül karót csavarunk a rudra (kép k) s ezzel erősen bedugjuk a cső száját. Így sem a levegő, sem nedvesség nem juthat be a kupacba s a hőmérsékletet állandóan figyelemmel kísérhetjük.

A szalmarétegre 15 cm. vastag földtakaró jön (kép c). Ez a szalmával együtt egyelőre elég védelmet nyújt, s ami fő, nem akadályozza az egész kupacnak a szellőzését. Így maradnak a kupacok egészen addig, míg a fagyok nem mutatkoznak. Ha éjjel már fagy, akkor betakarjuk a kupacokat 10–15 cm. szalmával, vagy ha ez nem volna, burgonyaszárral (kép d) s erre jön a külső földtakaró (kép e), amelyiknek a vastagsága függ a rendes időjárási viszonyoktól. Ott, ahol tulnag hidegek nincsenek, elég, ha 20 cm. vastag ez.

Az első földréteg (15 cm) vastagságához nagyon kell ragaszkodni s inkább valamivel vékonyabb, mint vastagabb legyen. Amint már említettem, az elsőszalmaréteg arra szolgál, hogy a gumók elpárologtatott nedvességét magába szívja. Ha már most nagyon vas-

dett gumók sárosak és nedvesek. A gumókra tapadt földrészekben rendkívül sok rothadást okozó anyag van s ha így verjük el, a gumók nagyrésze elpusztul. Ebben az esetben a kupac aljára egy 20 cm. magas lécrácsot (kép i) helyezünk úgy, hogy a rács két vége a kupac végén kiérjen. Ennek rendkívüli előnye az, hogy a levegő bejut a gumók közé s nedves gumók hamar kiszáradnak, a rájuk tapadt földrészek a rács között lehullanak.

Ha az ilyen gumóknál rácsot nem teszünk, a lehullott földrészek a kupac alján gyűlenek össze s az alul fekvő gumókat elta- karják s ezek feltétlenül elrothadnak.

A rács két végét éjjelre szalmával bedugjuk s mikor a fagyok bekövetkeznek, itt is betakarjuk földdel.

A hőmérőt elhelyezhetjük úgy is, ha egy fatokba zárt közönséges hőmérőt egy puha fadugóra (kép l) függesztünk s így eresztjük a cink-csőbe. A fadugóval a cinkcső száját bedugjuk.

Nagyon helytelen az, ha a kupacokba kukoricaszár csomót tesznek be, hogy az így maradt résen keresztül szellőzzön a burgonya. Itt rendesen bejut a kupacba a nedvesség s a rothadás innen indul ki.

A fenti eljárással a burgonya igen jól eltartható, sem a rothadás nem okoz benne nagy kárt sem pedig nem csirázik tulságos erősen meg.

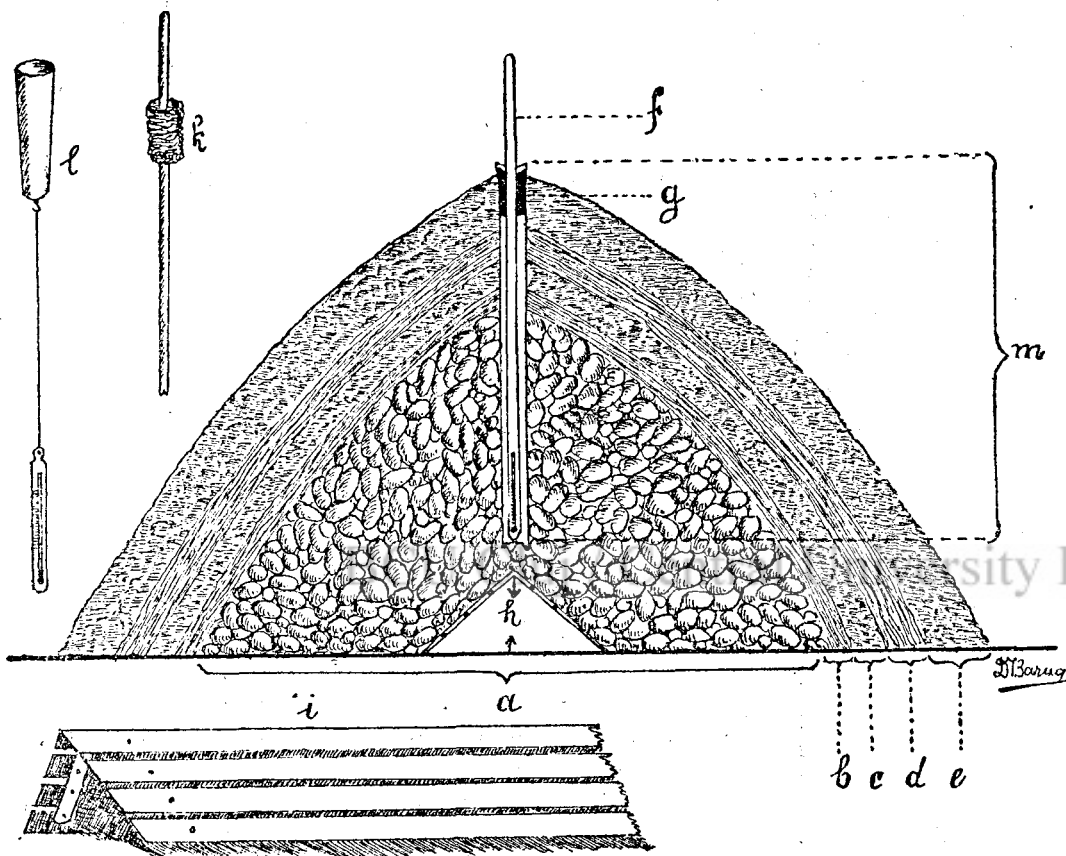
Fontos dolog az, hogy tavasszal addig, míg a burgonyát fel nem akarjuk használni, ne bontsuk a kupacokat.

Mikor a burgonya kikerült, a kupacok helyét egyengessük el és vessük be valami kapás növényvel (a burgonyát kivéve). Így állandóan ugyanazon helyre csinálhatjuk minden évben a kupacokat. Tagadhatatlan az, hogy a verem helyén igen sok rothadást előidéző ok összegyűlik, de ezen is könnyen segíthetünk, ha tavasszal a kupacok helyét a vetés előtt 2–3% bordeauxi oldattal erősen meglocsoljuk.

Dr. Barna.

IRODALMI SZEMLE.

Az O. M. G. E. évkönyve. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület folyó hó 20-án délelőtt tartja meg évi rendes közgyűlését saját székháza nagytermében. A közgyűlés meghívója most jelent meg és tárgysorozatán szerepel gróf Dessewffy Aurél elnök, Bujánovics Sándor, gróf Zselenski Róbert és örgróf Pallavicini Ede alelnökök lemondásának bejelentése és elnök, valamint három alelnök választásának ügye is. A közgyűlést megelőzőleg most jelent meg egyúttal az egyesület évi működését főbb vonásokban feltüntető évkönyv is, mely főhelyén az egyesület igazgató-választmánya által a közgyűlés elé terjesztendő jelentést tartalmazza. Az igazgató-választmányi jelentés behatóan ismerteti a magyar mezőgazdasági helyzetet általában, és azokat az eseményeket, melyekben az egye-

Egy burgonya kupac a hőmérőnél átvágva.

a) a kupac alapja (1–1.5 m.); b) 10 cm. vastag szalmaréteg; c) a belső földtakaró (15 cm); d) izoláló szalma v. burgonyaszár réteg (10–15 cm); e) a külső földtakaró (20–25 cm); f) a hőmérő rudja; g) és h) a hőmérőrudra csavart kóddugó; i) a szellőztető rács (20 cm magas); l) puha fadugóra függesztett hőmérő; m) a hőmérőtartó zink-cső (1 m). h) a kupacba betett szellőztető rács.

Amikor a hőmérőt elhelyeztük, a kupacot 10 cm. vastagon szalmával fedjük be, (kép b). Erre a célre legalkalmasabb a zsupszalma, mert ezt egyenlő rétegre tudjuk elhelyezni, míg a gépszalmánál ez nehezebb. A szalmaréteg célja az, hogy a gumókból a párologás folytán kikerült nedvességet magába szívja. Megkísérlették a szalmát falombbal, burgonyaszárral helyettesíteni, de a célnak egyik sem felelt meg, mert a nedvszívó képessége mindenkinek csekély.

tag a földréteg, s szalmát összenyomja s akkor a nedvszívó képessége csekélyebb lesz.

A második szalmaréteg mint izoláló működik s megakadályozza a kupac levegőjének tulságos lehűlését vagy felmelegedését. Jól, a szabályoknak megfelelő módon készült kupacokban télen + 4° C. alá a hőmérséklet nem süllyed s tavasszal, amikor az átlagos hőmérséklet már jelentősen nagyobb, nem emelkedik ezen felül. Ezt a réteget helyettesíthetjük burgonya kóróval is, mert a célnak az is megfelel.

Igen gyakori az az eset, hogy a burgonyaszedés idején esős idő van s a felsze-

* Appel: Über das Einmieten der Kartoffeln. Arb. a. d. K. B. A. Bd. II. Heft III. 1902

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitért szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszent 11-féle nagyságban különböző szerkezetű a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításhoz berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtórőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMAR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgöncim: Kalmár-rostagyár.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők.
 Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
 Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

sület az elmúlt év folyamán közreműködött. Egyáltalán kiterjeszkedik az évkönyv mindazon fontos mozzanatokra, melyek a lefolyt év folyamán a magyar mezőgazdaságot közvetve vagy közvetlenül érintették s amely ügyekben az egyesület kezdeményezőleg, avagy irányítólag közreműködött.

A G. E. O. Sz. Évkönyve. A *Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének* évkönyve most hagyta el a sajtót Szilassy Zoltán országgyűlési képviselő, a szövetség titkárnak szerkesztésében. A 333 oldalra terjedő vastos évkönyv részletesen beszámol az ország területén működő és a szövetségben tömörült gazdasági egyesületek, valamint a szövetséghez tartozó egyéb gazdatársadalmi szervezetek tavalyi működéséről. Tekintélyes helyet foglal el az évkönyvben az *Országos Magyar Gazdasági Egyesület*, mint a szövetség közép-pontja tavalyi működésének ismertetése majd a szövetségbe tömörült gazdatársadalmi szervezetek címjegyzékét tartalmazza. E szerint a szövetségnek tagja 65 gazdatársadalmi szervezet, kik 14.90 korona évi tagdíjjal járulnak a szövetség főtartásához. A részletes beszámolók sorát a *Gazdák Biztosító Szövetkezet*, mint egyike a legnagyobb gazdatársadalmi szervezetnek, nyitja meg. Utána a *Hangya*, a *Magyar Fővárosi Malom-Egyesület*, a *Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete*, a *Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete*, a *Magyar Malátagyárosok Egyesülete*, a *Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete*, a *Magyar Mezőgazdaság Szövetkezetei és a Szőlősgazdák Országos Egyesületének*, mint országos szövetkezetek működésének ismertetése után a szövetséghez tartozó minden egyes vidéki gazdasági egyesület 1907. évi működését is vázlatosan feltünteti. Érdekes az évkönyvben a szövetségi tagok vagyonának feltüntetett kimutatása. E szerint a szövetségben tömörült a) Országos Egyesületek 1,383.630 korona, b) törvényhatósági egyesületek 2,391.625 korona, c) a szövetséghez tartozó mezőgazdasági üzleti vállalatok vagyonértéke pedig 5,468.195 korona értéket képvisel. A szövetséges egyesületek vagyonértéke tehát összesen majdnem 10 millió korona értéknek felel meg. Érdekes továbbá a szövetségbe tömörült szövetkezetek taglétszámának kimutatása is, mely szerint a *G. E. O. Sz.* a csatlakozott testületek révén 138.396 egyénből álló létszámot képvisel a legutóbbi kimutatások szerint. Av évkönyv végül tisztikarának, segéd- és szolgaszemélyzetének névsorát, függelékül az összes csatlakozott tag egyesületek elnökségének névsorát tartalmazza.

KORMÁNYINTEZKEDÉSEK.

A magyar ipar támogatása. *Darányi Ignác* földmivvelésügyi miniszter rendeletben hívja föl az összes gazdasági egyesületeket, gazdasági iskolákat, méneshirtokokat, hogy

jövőben mezőgazdasági gépszükségeit hazai gépgyárakban vegyék meg. A gazdasági egyesületek hazafiaságára apellál a miniszter, hogy a gazdák között széles körben terjesszék rendeletét. A miniszter többek között ezeket mondja:

„Az *O. M. G. E.* részéről hozzám juttatott statisztikai adatokból sajnosan győződtem meg arról, hogy a magyar gazdatársadalom, részint alaptalan előítélet folytán, részint a hazai érdekek nem megfelelő méltatása miatt, mellőzve a hazai beszerzési forrásokat, külföldi cégeknél tizenhárom millió korona értékű gazdasági gépet és eszközt szerez be.“ Mint arra hivatott tényezőhöz fordulok, hogy a gazdákat a télen rendezni szokott gazdasági kurzusokon a magyar gyári beszerzési forrásokra hívják föl.

Állami szőlővesszők és oltványok eladása. Az állami szőlőtelepeken termelt szőlővesszők és szőlőoltványok eladási feltételeit most teszi közzé a földmivvelésügyi miniszter. E szerint az amerikai fajtájú szőlővesszők ezre hat és 24 korona közt váltakozik a szerint, hogy bortermő fajta-e, csemegeszőlő fajta-e, avagy hogy első vagy másodosztályú-e? A szőlőoltvány ezre 100—200 korona között váltakozik. A vételajánlatokat november 20-ig ahhoz a szőlészeti és borászati felügyelőhöz, vagy vincellériskolai igazgatósághoz kell benyújtani, a hol a szőlővel beültetendő terület van. Azoknak, a kik szőlővesszővel kereskednek, az állam szőlővesszőt nem ad el. A beérkezett vételajánlatokat a beérkezés sorrendje szerint intézik el. Huszezer darabnál több sima vesszőt és 10.000 darabnál több gyökeres vesszőt, 8000 darabnál több szőlőoltványt egy szőlőbirtokosnak sem adnak el.

Vetőmag termelő-intézet. A földmivvelésügyi miniszter állami vetőmagtermelő-intézet felállítását határozta el. Ennek létesítése érdekében a gazdatársadalmi szervezetek is már több ízben tettek előterjesztéseket.

Terményhamisítási ítéletek közzététele. A földmivvelésügyi miniszter egy konkrét ügyből kifolyólag kimondotta, hogy terményhamisítási kihágási ügyben hozott marasztaló ítéletnek több lapban való közzététele is elrendelhető.

Eladásra bejelentett száritott szeszmoslók. A szeszadó törvényre vonatkozó 1908. évi XXVIII. tc. 88. §-a értelmében a mezőgazdasági és ipari szeszfőzdektől évenként elvont contigensért nyújtandó kártalanításra csak azon szeszfőzdek tarthatnak igényt, a melyek a szeszfőzdeből kikerülő moslétot vagy maguk használják fel, vagy pedig hazai gazdaságoknak adják át.

A törvény ezen rendelkezése alapján f. évi évi október 2-ig beérkezett jelentések szerint Linzer Károly és Fia budapesti (V. Váczi ut 76. sz.) szeszfőzde vállalkozó cégnél október, november és december hónapok folyamán 3000 q. száritott szeszmoslók fog eladásra kerülni.

Felhivatik ezuton is az ország gazdaközönsége a mennyiben szeszmoslókra szüksége lenne annak beszerzése iránt közvetlenül nevezett szeszfőzde vállalkozóhoz forduljon. Budapest, 1908. évi október hó 9-én. *M. kir. földmivvelésügyi miniszter*

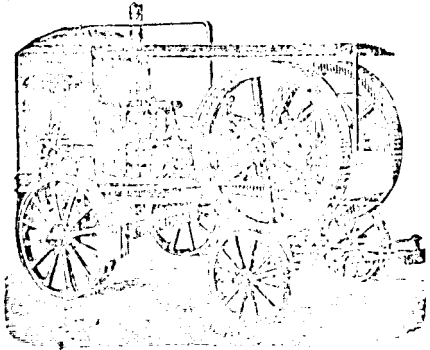
VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Kinevezés a gazdasági akadémiákhoz. A földmivvelésügyi miniszter *Suschka Richárd* gazdasági akadémiai rendkívüli tanárt, *Szabó István* földmiv. isk. igazgatót és *Göllner János* gazd. akadémiai rendkívüli tanárt gazd. akadémiai rendes tanárokká nevezte ki.

— A fumei munkásközvetítő vezetője. *Darányi Ignác* földmivvelésügyi miniszter *Márton Ödön* dr. miniszteri titkárt a hegyvidéki kirendeltség vezetése alól fölmentvén, megbizta a fumei munkásközvetítő kirendeltség vezetésével, helyébe pedig *Berzeviczy Zsigmond* gazdasági felügyelőt rendelte ki Munkácsra.

— A Magyar Gazdaszövetség igazgatóválasztmánya 14-én tartott ülést. Több kisebb ügy elintézése után sorra került az ülésen a mezőgazdasági kamarák dolga. A kamarák ügyében az *O. M. G. E.* igazgatóválasztmányának javaslatát tette a szövetség magáévá. A homestead-javaslat ügye nagyobb vitát keltett, melyben többen vettek részt. Az elnök javaslatára egy szűkebbkörű bizottságot küldtek ki, mely foglalkozni fog a *Bernáth-féle* törvényjavaslattal s a bizottság tárgyalásának eredményeiről felterjesztésben értesítik az igazságügyi és földmivvelésügyi minisztereket. A földmivvelésügyi miniszterhez feliratot intéznek, hogy a miniszteriumban önálló szövetkezeti szakosztályt szervezzenek. Az indítványok letergyalása után az ülés véget ért.

— A komlóértékesítés holt pontra jutott. A világ piacokon oly csekély árat kínálnak a komlókereskedők, hogy jobb komló alig kerül a piacra, viszont a sörgyárosoknak drágán akarnának eladni — de csak nagyobb részt a termelőktől vásárolnak — szintén olcsó áron. Ilyen gyenge komlópiac régen volt. A *saazi* piacon I. a 100—110, II. a 82—98, III. a 76—80 koronán kel el 50 kilonként. Igen sok a tarka komló A *Bácskában* eddig ca. 3500 mm. adatott el 60—80—100 koronán 100 kilonként, mult heti eladások: 100 q. 80—85 koronával, néhány tétel 104 kor. és egy szép minta 120 koronáért kel el keserves alkudozások után, de aztán el is utaztak a külföldi vevők, hazaparancsolták őket. *Segesvárt* valami 4 kereskedő vásárolt összesen mintegy 200—250 q. erdélyi komlót szintén 70—100 korona körül és szintén utra csomagolnak. Ilyen körülmények között az a véleményünk, hogy a tarka komlóval nincs mit várni ma, ha akad még vevő. a szép zöld szinüt még lehet tartani a csehek újabb kirohanásáig — mert ez még remélhető, amennyiben az Egyesült Államokban igen gyenge

30 HP motor.

Oberurseli motorgyár részvénytársaság tekintetes igazgatóságának

BÉCS, VI 2. Gumpendorferstrasse 72

Mint hogy az Oberurseli motorgyárból rendeltem volt 1906 évben egy 30 lóerős gázfejlesztésű motort hozzá tartozó felszerelésekkel, a melyet az év őszén a gyár megbízottjával fel is szereltetett és egy 3 járatú 42 kövekkel felszerelt lisztelmalomhoz üzembe hozva átvettem és azóta már a harmadik évo hogy üzemben van s mint hogy a motor a hozzá tartozó részekkel a legnagyobb meglepődésemre működik és hogy a mal napig a legkisebb baját észre nem vettem, ugy a hajtásnál a legnagyobb erőt fejt ki, ugyannyira, hogy nem 30 lóerőnek, de hiszem hogy 35 lóerőnek is megfelel, a mi abból következett, hogy két gyapjúfűsűt akasztottam utána és amugy is csak játszódva hajtja a három 42 collos köveket. Ezért nem mulasztatom el, hogy a nagyrabesülendő gyárnak a legészintébb megnyilvánításomnak a motor valódi jóságáért ezen soraim által ne nyilvánítsam, a miért fogadják legnagyobb elismerésemet, ezek után maradtam — teljes tisztelettel

2063

idősb *Lőrinczy János* birtokos és malomtulajdonos.

Mező-Bánd (Erdély) 1908 augusztus 15.

az ideai komló minősége és Anglia sem vásárolt még export árut. Hir szerint sok tavalyi komló van még a sörgyárak raktáraiban.

— Az O. M. G. E. elnöksége. Az Országos magyar gazdasági egyesület szombati igazgató-választmányi ülésén Rubinek Gyula igazgató napirend előtt javasolta, hogy a küszöbön álló elnök- és alelnökválasztásra jelölő bizottság küldessék ki. Az igazgató-választmány ezt a bizottságot Emödy József javaslatára a következőkből alakítja meg: Elnök Kodolányi Antal, tagjai: dr. Boross János, Belicey Géza, Bernát István, Elek Ernő, Hertelendy Ferenc, Ivánka Oszkár, Koller Pál, Meskó Pál, Mezey Gyula, dr. Nagy Emil, Reusz Henrik, Rubinek Gyula, Sággy Gyula, Somsich Andor.

— A borital-adó ellen. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete október 21-ére országos tiltakozó gyűlést hívott össze Budapestre a Tatter-szállóba a borital adó eltörlése érdekében. Az országos tiltakozó gyűlésre nemcsak az elsősorban érdekelt termelőket hívták meg, hanem a vendéglősöket, a kereskedőket és azok országos és vidéki szervezeteit, továbbá a bortermelő városokat és községeket is, hogy ennek az immár elviselhetetlenné vált adóterheknek végleges eltörlését követeljék hathatós szöval és nyomatékosan. Az összehívó egyesület reméli, hogy ez a mozgalom, a melynek oly fontos a célja, kellő sikerrel fog járni és hogy mindenki, a kinek csak módjában van, részt fog venni ezen a tiltakozó gyűlésen. A mozgalom a boritaladó eltörlése, esetleg leszállítása érdekében máris országos és már eddig is több megye és törvényhatóság kérte az országgyűléstől. Többi között kérték a borital-adó leszállítását az országgyűléstől *Baranya, Bars, Bereg, Békés, Borsod, Csongrád, Esztergom, Fejér, Győr, Heves, Krassó-Szörény, Moson, Pozsony, Somogy, Szabolcs, Szécsen, Szilágy, Temes, Tolna, Ung, Zemplén vármegyék, Baja, Debreczen, Komárom, Kolozsvár, Nagyvárád, Pécs, Pozsony, Szabadka, Székesfehérvár és Sopron* városok. Interpelláció is volt már ez ügyben. A számos fölterjesztés és interpelláció kezdettől fogva rámutatott arra, hogy a borital-adó leszállítása nem jelent pótolhatatlan veszteséget, ha ezzel szemben fölemelik a szeszadót. Azóta sok minden megváltozott. A bortermelők immár nem elégedhetnek meg a borital-adó leszállításával, most már ezt az abszolút korból ránk szakadt adó teljes törlését kell követelni. A pénzügyi kormány ugyanis elfogadta a bortermelők tanácsát és fölemelte a szeszadót, a mi ezentúl 37 millió koronával többet fog jövedelmezni, mint eddig. A 16 millió korona nyersbevétel jelentő boritaladó törléséről azonban még mindig nincs szó. Pedig ez a 16 millió korona nem nagy jelentőségű a több mint másfél milliárdos költségvetésben, sőt valószínű, hogy a pénzügyminiszter a törölt 16 millióra is könnyen fog fedezetet találni. Képtelen helyzet, hogy a magyar bor után az állam jóval többet szed adó és illeték fejében, mint a mennyit a termelő kockázatos fáradsága, szorgalma, tudása stb. után bruttó bevételként kap. Ily módon mesterségesen akadályozza meg a borital-adó azt, hogy minden még oly szerény háztartásban ott szerepeljen mindig a legegészségesebb magyar ital, a tiszta bor. Ezért a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete fölhívásban kimondja: Álljanak mint egy ember talpra az ország összes érdekelt osztályai, a szőlőtermelők, a borke-

reskedők, a vendéglősök, mindazok az ipari és munkáselemek, melyek sorsa a szőlőtermeléssel összefügg, de végül maga a fogyasztó közönség is. Ily módon reméli, hogy a követelés teljesülni fog, a mi nagyon kívánatos volna.

— Az O. M. G. E. igazgató-választmányi ülése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya ma egy hete ülést tartott. Az ülés mindenekelőtt a küszöbön álló elnök és alelnök választásra bizottságot küldött ki. A mezőgazdasági tanárokról szóló törvényjavaslat kapcsán javaslat került a választmány elé, mely szerint a földmivelésügyi miniszter által közzétett, a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslatban kifejezésre juttatott alapelveket helyesli és magáévá teszi a választmány. Az igazgató választmány ezt a javaslatot elfogadja. Ezután a részletes tárgyalás következett. A tárgyalás során több felszólalás után néhény pontot elfogadtak, míg más tekintetben bizonyos módosítások mellett döntöttek. Később az igazgató-választmány határozott az 1909. évi nemzetközi tejjgazdasági kongresszussal kapcsolatban rendezendő budapesti állatkiallításról. Az igazgató-választmány elfogadja a kiállítás rendezését.

— Gazdasági munkásházak. Hogy a gazdasági munkásoknak saját otthonok szerzése milyen égető kérdés volt, kitűnik abból, hogy a múlt évben életbelépett törvény óta mintegy tizezer munkáscsaládnak részben felépült, részben építés alatt van a saját otthona. Nagy elismerést érdemelnek Torontál, Temes, Pest vármegyék, melyek egyenként ezer-ezer munkásház építését határozták el. Magában Szentés és Csongrád alföldi városokban ötszáz-ötszáz munkásház épült, Nagyikindán háromszáz, Hódmezővásárhelyen, Moóron, Ujvidéken, Fehérvárott, Temesvárott kétszáz-kétszáz, Aradon, Szabadkán, Fegyeházán, Zomborban, Sátoraljaujhelyen százszáz munkásház épült, Tolnavármegye hat- százötven, a kis Csanádvármegye pedig nyolcszáz munkásház létesítését határozta el. Mindezeket az említett munkásházakat lehetővé teszi a földmivelésügyi miniszter segélye. Ugyanis valameddig az építési költségek amortizációjára felvett kölcsönök lefizetve nem lesznek, a miniszter tárcájából két százalékkal járul a kamatterhek csökkentéséhez. Egy-egy munkásház átlagosan ezer-ezer koronába kerül. Ott, ahol az akció néhány esztendő, mint Szentésen, valóságban munkásház épült. Leginkább az itt szerzett tapasztalatok birták rá Darányi földmivelésügyi minisztert, a valóban jelentőséges szociális alkotásra.

— A szőlők állása. A szőlők állapotáról az utolsó hivatalos jelentés következőképen emlékezik meg: »A szőlő érését a szárazabbra fordult időjárás és a gyakori napfény előmozdította. A termés továbbra is az ország nagy részében kedvező, nemcsak mennyiség, de minőség tekintetében is. Kivétel a Duna balpartjának néhány vidéke, ahol a szárazság és hűvös időjárás miatt az érés tökéletlen. A szüretelést több helyütt megkezdették, mivel az augusztusi esőtől a fürtök nagyobb mértékben fölhasadtak és már rothadni kezdtek.«

— Nemzetközi tejjgazdasági kiállítás. A jövő évi júniusban Budapesten tartandó IV. nemzetközi tejjgazdasági kongresszus alkalmával egy nemzetközi tejjgazdasági kiállítás is fog rendeztetni. Ezen kiállítás szervezésére

kiküldött bizottság Pálffy Béla gróf elnökle alatt a napokban ülést tartott, melyen elhatározottat, hogy a kiállítás a városligeti iparsarnokban fog megtartani. Ezen kiállításnak 3 főcsoportja lesz. I. Tej és tejtermékek csoportja, II. Tejjgazdasági gépek és eszközök csoportja, III. Tejjgazdasági tudományos és kísérleti csoport. A kiállításra vonatkozó mindennemű felvilágosítással a kongresszus főtitkári hivatala (Budapest, V., Vigadó) készséggel szolgál.

— A székely háziipar. A kereskedelmi kormány a székely háziipar fejlesztését nagy gondnal üzi s az iparfejlesztési osztály szakavatott munkásságának nagy része van abban, hogy a székely háziipar a székelység nagy rétegének jövedelmező toglalkozásává lett. Nemcsak a szűkebb Erdély, de a nagy Magyarország, sőt az ország határain túl is nagy keresletnek örvendenek a székely háziipar készítményei olyannyira, hogy a háziipar termékeinek értékesítésére alakult szervezetek elég szépen fejlődnek s mindjobban terjednek. Ha a magyar kereskedelem forgalomba hozza ezeket a készítményeket, nemcsak hazafias dolgot végez, de olcsóbban is szerezheti be ezeket a tárgyakat, amelyeket eddig Németországból a hazai termékénél sokkal drágábban vásárol.

— A román és bolgár vám szerződés. A Romániával kötendő vám szerződésre vonatkozó tanácskozásokat eredetileg október 5-én kellett volna elkezdni, de ezt az utolsó pillanatban elhalasztották. Ma már nyilvánvaló a halasztás oka, t. i. a Balkánon lejátszódott események előre látott bekövetkezése. Ezzel különben lényegesen megváltozott helyzet elé kerültünk, s amire eddig csak igen gyenge remény volt, most már okszerűen feltételezhető az is, hogy Bulgáriával szintén köthetünk kedvező tarifaszereződést.

— A temesvári gazdasági kiállítás megnyitása. A temesvármegyei gazdasági egyesület rendezésében szombaton nyitott meg Temesváron a polgári lövölde kertjében rendezett nagyszabású mezőgazdasági kiállítás. A kiállítás megnyitására nagy számban sereglett össze a vármegye előkelő gazdaközönsége; a kiállítók és érdeklődők. Ottlik Iván államtitkár nagyszabású beszédében utalt a kiállítás fontosságára és a feladatokra, amelyeket ez szolgál. A kiállítás mintegy 760 drb állat került bemutatásra.

— A mezőgazdasági munkások pálinka-ivása ellen. A Békésvármegyei Gazdasági Egyesület indítványt nyújtott a vármegye törvényhatóságához, hogy szabályrendeletileg mondasék ki, hogy a munkásoknak, akár munkabérükbe betudva, akár ajándékképpen pálinkát adni tilos. Mozgalmához való csatlakozásra az összes magyar társegyesületeket körlevélben szólította föl.

— A brassó-fogarasi vasut megnyitása. Október hó 31-én nyitják meg ünnepélyesen a brassó-fogarasi vasutvonalat, a melynek építését most fejezték be. A megnyitó ünnepélyen a kereskedelmi kormányt Sztéryny József államtitkár fogja képviselni. Az államtitkár ez alkalommal megjelenik választói körében Brassóban is és nyilatkozni fog előttük a politikai helyzetéről.

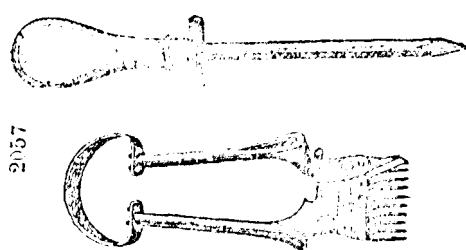
— Magyarország a berlini árpa- és komlókiállításán. Az ideai kedvezőtlen komlótermés folytán termelőink nem nagy kedvvel mentek a berlini nemzetközi árpakiállításra, de azért a magyar árpa mégis tiz első díjat

EREDETI „MÉLOTTE“ TEJFÖLÖZŐGÉPEK,

valamint az összes tejjgazdasági, állattenyésztési, gazdasági cikkek
állandóan nagy választékban raktáron:

GEITNER és RAUSCH Budapest, V. Andrassy-út 8.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

nyert. Ezenkívül több második díj is jutott a magyar árpának. Az árpakiállítással együtt kiállított komlónk szintén szép eredménnyel versenyzett, a mennyiben négy első, nyolc második és számos harmadik díjat nyert. Szombaton a porosz földmívelésügyi miniszter megsejmelte a kiállítást és a magyar árpát és komlót dicséretével tüntette ki.

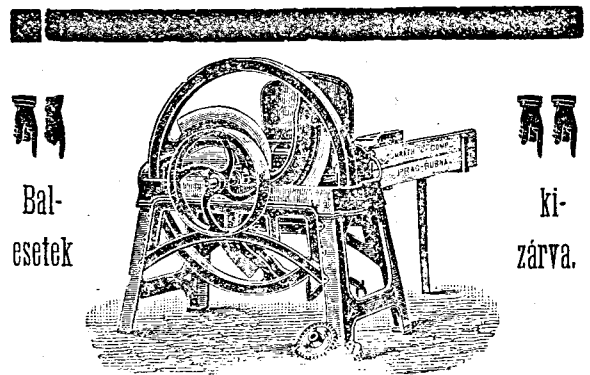
Bécsből jelentik: A belügyminiszterium tekintettel arra, hogy az Angolországba való kivándorlás az utóbbi időben nagyon emelkedett, sürgősen figyelmezteti az állást és munkakereső egyéneket, hogy ne vándoroljanak ki Angliába, miután az ott jelenleg uralkodó üzleti depresszió következtében tömegesen bocsátják el a munkásokat és a kereskedelmi alkalmazottak ezrei vannak jelenleg munka nélkül.

— Nyultenyésztő kongresszus. A házi-nyultenyésztők I-ső országos kongresszusa e hó 24-én a torontalmegyei Lovrinban rendezendő országos házi-nyul, baromfi és galambkiállítással kapcsolatban fog megtartatni. A résztvenni szándékozóknak féláru vasuti jegyekkel a Házi-nyultenyésztők Országos Egyesületének titkársága (II. k. Trombitás-ut 1. sz.) szolgál.

— Kivitelünk Belgiumba. Értesüléseink szreint Fasting H. antwerpeni cég, a M. Kir. Kereskedelmi Muzeum tb. levelezője, a mely már régóta összeköttetésben áll Magyarországgal. kizárólag magyar iparcikkek és nyers-termények bevezetésére és elhelyezésére külön magyar osztályt szervezett. Érdekeltségünk a Belgiumba való kivitelre vonatkozólag bármilyen felvilágosításért vagy a kereskedelmi muzeum utján, vagy közvetlenül nevezett céghez fordulhat.

— Magyarország bortermése. Magyarország összes szőlőinek termését az 1907. évben a következő statisztikai adatok tüntetik föl hektoliterekben: Közönséges fehér bor 2,027.729, közönséges siller bor 711.269, közönséges vörös bor 209.107, fehér pecsenye-bor 85916, vörös pecsenye-bor 15.116, fehér

csemege-bor 17063, vörös csemege-bor 1264, aszu-bor 900. Termett tehát Magyarország területén 3,068.427 hektoliter mustból készült ujbort; a musttermés pedig volt 3,408.182 hektoliter.

Bal-
esetek

Kis és nagy birtok részére.

Szecska vágók,
1801. VI.
Répa vágók,
Darálómalmok,
Gőzölőkészülékek.

UMRATH ÉS TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplőkészletek 12 HP.-ig — Ipari mozdonyok 200 HP.-ig.

Mindennemű
ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben **FISCHER-féle** és legjutányosabban a zsák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31-33. sz. szereshetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladóinak szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakölcsönző intézet. 2072

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona záloglevél kölcsönök

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4 1/2 %-os záloglevelekben.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet” bizalmi férfial adnak véleményt. 1001

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETRÉ MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET

Legjobbák a resiczai ekék, LOSONCZI vetőgépek és KALMÁR-féle rosták.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCI-KÖRUT 32.

2054

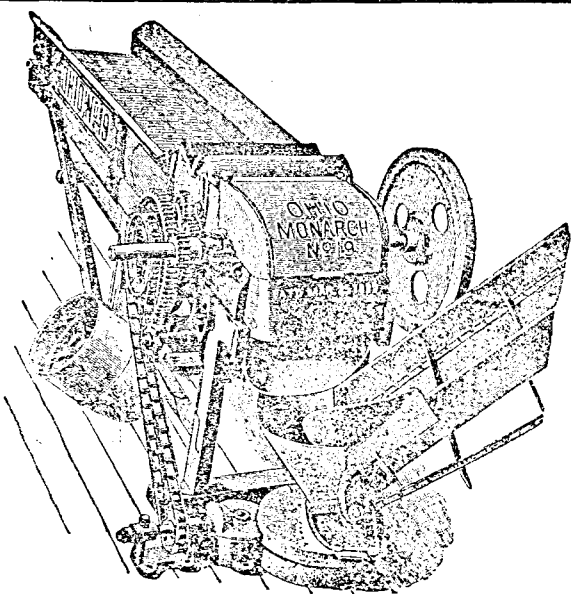
SANGERHAUSENI GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

VASÖNTŐDE, GÉP- ÉS RÉZMŰGYÁR
Budapest, V., Csáklya-utca 3.

SPECIAL-
GÉPGYÁR:
szeszgyárak és szeszfinomítók
élesztőgyárak
keményítő-syrup- és dextrin-gyárak

teljes gépészeti berendezése.

Átalakít meglevő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is. Nemzetközi szeszértékesítő- és erjesztőipar-kiállítás Bécs 1904. — Nagy állami érem. — Legnagyobb kitüntetés. (2149.)

„OHIO” EREDETI AMERIKAI

TENGERISZÁR-TÉPŐ,

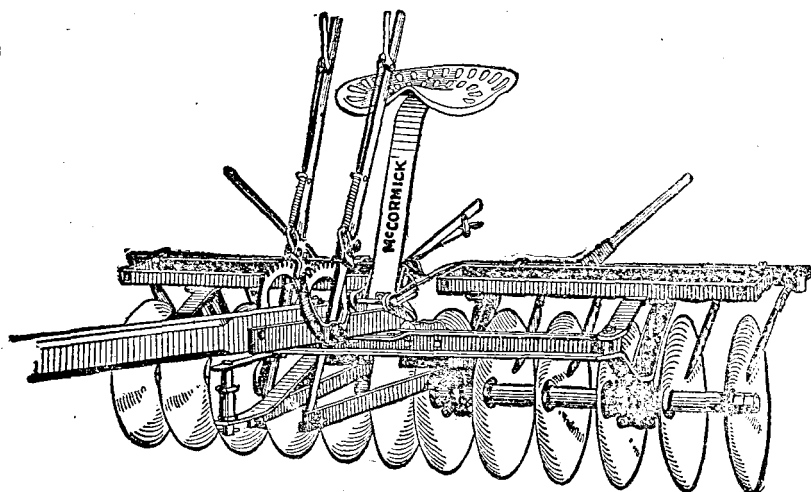
zöldtakarmányapritó- és szalmaszeccskázógép a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Mc CORMICK tárcsáshorona

tarlópántásra, vetőszántásra, rögapritásra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK

Harvesting Machine Company, Chicago U. S. V. Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

J. E. KNECHT, igazgató.

2098

BENZINMOTOROK, GOZLOKOMOBILOK, UTIMOZDONYOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, ARATÓGÉPEK, LOSONCZI VETŐGÉPEK, RESICZAI ACÉLEKÉK, KALMÁR-FÉLE ROSTÁK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK

ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCI-KÖRUT 32.

1458

Kwizda-féle RESTITUTIONS-FLUID

mosóvíz lovak számára.

1 üveg ára 2 korona 80 fillér, 40 év óta az udvari állatokban, a katonaság és magánosok nagyobb állományban használatban van. Nagyobb munkánál elő- és utóerőssül, erőteljesen felmelegíti a lovakat. — Kwizda-féle Restitutions-Fluid szőlő, cizme és göngyölő-törv. védve.

1900. párisi világkiállítás Grand Prix.

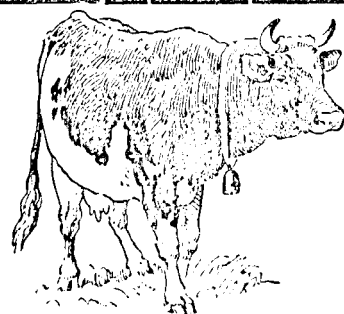
Kwizda-féle szabadalmazott Lábszár-védő Pneumatic-lábszárvédő

gummból		gummból és légpárnával	
1. sz.	20-22 cm.	3. sz.	21-27 cm.
2. sz.	22-24 cm.	4. sz.	27-30 cm.
Ára darabonként			
szürke			
1. sz.	Kor. 5.50	3. sz.	Kor. 6.40
2. sz.	Kor. 5.90	4. sz.	Kor. 7.30
fekete, barna és fehér			
1. sz.	Kor. 5.70	3. sz.	Kor. 6.60
2. sz.	Kor. 6.10	4. sz.	Kor. 7.50

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár:

KWIZDA JÁNOS FERENC

cs. és kir. osztrák, magyar királyi, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, bei WIEN.

KWIZDA-féle Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legjobb minőségű használatban érvényesül, 100 sz. emésztésnél, a tej javítására s a tejes tekoztatásra.

1 doboz ára 1 korona 40 fillér, 1/2 doboz 70 fillér.

ELADÓ

Sperker Ferencznél,

Szentdemeteren, u. p. Nagy-Kend,

2 drb. választott

**muraközi mén-csikó,
egy 2 éves bival-bika
és nemes fajta alma.**

2205

Okleveles gazd. intéző

hegyvidéken is több
évekig gazdaskodott,
birja a német és ro-
mán nyelvet is

állást keres.

Czime a kiadóhivatalban.

2194

Hirdetés.

Földmives iskolát végzett gazda; ki már nyolc év óta állandóan egy helyben mint tisztartó Erdélyben van. 3,550 holdas birtokon önállóan a mező-, erdő- és tejgazdaságot, szőlő- és gyümölcsészetet, disz- és konyha kertészetet s majorság tenyésztését egyedül vezeti, megfelelő

állást keres.

Jelenlegi alkalmazását a birtok-berbe adása miatt hagyja el.

Cim a kiadóban.

2199.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulással	1,970.840.— K.
Fartalékok	764.760.16 „
Összesen:	2,735.104.16 „

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. „	59.782.26 „
1903. „	109.331.73 „
1904. „	72.438.73 „
1905. „	61.730.60 „
1906. „	39.243.65 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és félvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1018

az igazgatóság.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-nek

Kolozs és több szomszédos megye területére kizárólagosan jogosított képviselőtében a bizalomteljesen hozzám forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kímélő eljárással szerzek

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, konvertálok más intézeti terheket és egyuttal rendezem az elhanyagolt birtok- és teherállapotokat.

Kiváló biztosságu tőkebefektetésül ajánlom ez intézetnek a tőzsdén is jegyzett adó és egyéb levonásmentes óvadékképes és különösen katonai házasági óvadékképes 50 év alatti kisorsolásra rendszeresített

„4 és 4 1/2 százalékos zálogleveleit“.

Ezek kaphatók és a szelvények költségmentesen kifizettetnek: az intézetnél Nagyszebenben és helyben a Kolozsvári Kereskedelmi Banknál. Mindennemű felvilágosítást díjmentesen és készséggel megad:

Erdélyi erdő-, faanyag- és hányaügynökség
GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Malom-utca 16. szám.

A legelőnyösebb módon közvetít mindennemű ingatlan adásvételeket, bérleteket és bármiféle kereskedelmi ügyleteket. 2162

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak illetve évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Báró Kemény József, Maros-Németi, u. p. Déva, vagy
Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,
Budapest, IV. Molnar-utca 11. 1934

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társaság

Mátyás király-tér 7. sz. (Saját-ház.)

2 és fél millió K. összegű fő és melléknyereményekre játszik évenként 6 huzásban

ha megrendelt nálunk egy drb. k.n.v. magyar

Jelzálogszorsjegyet.

14 havi részletfizetésnél havi 10 — kor.	24 havi részletfizetésnél havi 6:30 kor.
16 „ „ „ 9 — „	30 „ „ „ 5:30 „
18 „ „ „ 8 — „	34 „ „ „ 5 — „
22 „ „ „ 6:80 „	vagy letétre napi árfolyamon 20 korona

foglaló és mérsékelt kamat lefizetése ellenében, tetszés szerinti törlesztésre.
Az első részlet, vagy a foglaló lefizetése után a sorsjegyek nyereményei a vevőt illetik.

HUZÁSOK:

Október 25-én 100.000 K	Február 25-én 200.000 K	Június 25-én 100.000 K
Decz. 27-én egy millió K	Április 25-én 300.000 K	Aug. 25-én 500.000 K

lőnyereményvel és számos 100.000, 50.000, 30.000, 10.000, 5.000 korona stb. melléknyereményvel. Pénzét el nem veszítheti, mert minden sorsjegy okvetlen nyer és a legkisebb nyeremény 140 kor. és egy nyereményjegy, amelynek értéke 40-50 koronára tehető. Ez a nyereményjegy 1909. évig (amíg a sorsjegy játszik) valamennyi huzáson játszik.

Egy sorsjegy több főnyereményt is csinálhat.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaság

Mátyás király-tér 7. (Saját ház.)

1007

Követeljünk mindenütt
„Székelygyűjtő“-t

**Reitter József gyufagyára Kolozsvárt 2.,
ezelőtt Parajdon.**

Alapított 1836. Gyárt minden fajtájú kímű minőségű kénköves-, paraffinos- és svéd gyújtót a legújabb áll. és szíp. készíttel.

2141

**TAKARMÁNY-
RÉPA**

2-91
körülből 2-3
ezer métermázsa
— szép nagy nö-
vésű! — eladó
október közepétől
szállítva
Dés állomásról.
Bővebb felvilá-
gosítással szolgál

Isáky Gábor

birtokos
Dés, Szolnok-
Dobokamegye.

**Eladó
takarmány**

a legjobb minőségű,
mintegy 1500 méter-
mázsa, melyből 2/4 réti
széna, 1/4 rész sarju,
1/4 rész lóhere. —
Ugyanitt eladó átvé-
szelt, miskarolt szőke
mangalicza

sértés,

70 darab 1 1/2-3 éves
és 98 darab 7 hónapos.

Czim:

Herbst Gyula,
Cseszora, u. p. M. Cséke
(Biharmegye.) x. y.

Eladó

160.000 drb. 3-4
éves alma, körte,
szilva stb.

oltvány

drbonként 50-80
fillér. Tessék árjegy-
zékét kérni.

Szász János
faiskolája
Nagybánya.

2206

MATUTSEK JÓZSEF
Ajánlja saját műhelyében készült
FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Megrendelések
mérték, vagy cipő
minta után a leg-
jobb anyagból és
divat szerint le-
hetőleg gyorsan
teljesítetnek.

2200

Fél áron ELADÓ

100 koronáért
egy teljesen használatlan

állapotban levő, első rangu gyárból való
uj, kerekes, kézi hajtású

LÖNYIROGÉP

(más állatokra is alkalmas.)
Czim: a kiadóhivatalban.

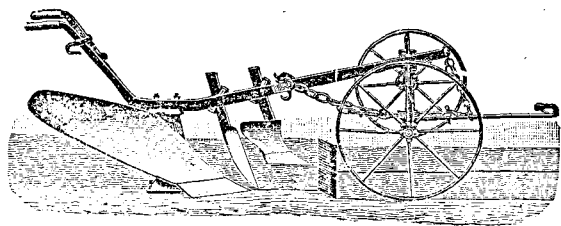
2198

Az október hó 13-15.
napjain megtartandó

dicsőszentmártoni kiállításon

ki fogjuk
állítani:

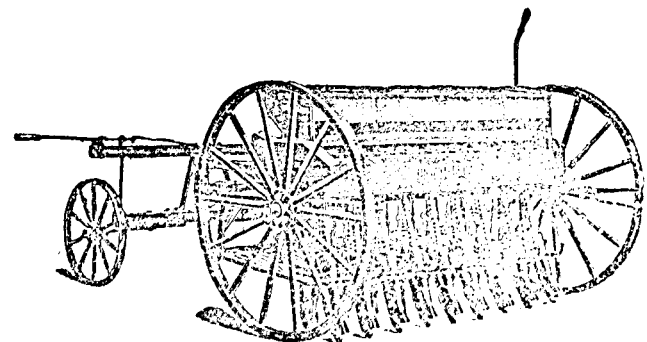

eredeti BÄCHER-féle

egy és többvasu acélekéinket és egyéb talajmivelő eszközeinket

továbbá a

1910

világhírű MELICHAR-féle

„UNICUM DRILL“ egyetemes sorvető-gépeinket
és műtrágyaszórógépeinket

A legújabb rendszerű „EISENSCHIMMEL“-féle különböző takarmányelőkészítő gépeket.

Eme tartalmas, sok újdonságot felmutató gyűjteményünk megtekintésére a nagyérdemű gazdaközönséget ezuttal is meghívjuk.

BÄCHER RUDOLF eke és talajművelő
eszközök gyára.

MELICHAR FERENC vetőgép- és műtrágyaszóró-
gépek gyára

Magyarországi főraktára: **BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 68.**